

บทคัดย่อ

โครงการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผลการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุระดับท้องถิ่น จังหวัดนครราชสีมา เพื่อกระตุ้นให้เกิดการใช้กระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อพัฒนางานผู้สูงอายุทั้ง 11 แห่งในประเด็นการจัดระบบฐานข้อมูลผู้สูงอายุ การพัฒนาอาชีพรายได้ การเตรียมความพร้อมก่อนวัยเกษียณ การปรับอาคารสถานที่เพื่อให้เป็นมิตรแก่ผู้สูงอายุ และการดูแลผู้สูงอายุในระยะกลางและระยะยาว ให้เกิดพัฒนางานผู้สูงอายุในเขตจังหวัดนครราชสีมา โดยใช้กระบวนการพัฒนาศักยภาพของกระบวนการในพื้นที่และการใช้กระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบลึกซึ้งแบบลึกซึ้ง (Spiritual knowledge sharing) และใช้การถอดบทเรียน (Thematic analysis & Classical content analysis) จากรายพื้นที่สู่แนวคิดเทคนิควิธีการทำงานแนวใหม่ โดยมีกลุ่มเป้าหมายคือพื้นที่ต้นแบบของแผนงานพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุจังหวัดนครราชสีมาจำนวน 11 พื้นที่ ดำเนินโครงการระหว่าง 12 เดือน 15 วัน (16 มกราคม 2555 - 31 มกราคม 2556)

ผลจากการพัฒนาตามประเด็นการจัดระบบฐานข้อมูลผู้สูงอายุ การพัฒนาอาชีพรายได้ การเตรียมความพร้อมก่อนวัยเกษียณ การปรับอาคารสถานที่เพื่อให้เป็นมิตรแก่ผู้สูงอายุ และการดูแลผู้สูงอายุในระยะกลางและระยะยาว พบว่าพัฒนางานผู้สูงอายุในเขตจังหวัดนครราชสีมา สรุปได้ดังนี้

ประเด็นแรก เรื่องการใช้กระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในการประชุมเพื่อพัฒนางานคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุระดับท้องถิ่น พื้นที่ที่ใช้กระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในการประชุมหรือพัฒนางานคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุได้แก่ตำบลดอนขมพู่ อ.โนนสูง ตำบลนากลาง อ.สูงเนิน ตำบลจอหอ อ.เมือง และตำบลหนองไม้ไผ่ อ.หนองบุญมาก โดยใช้การประชุม "วงเดือนลำดวน" เพื่อติดตามงานและพัฒนางาน และการประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในการพัฒนาศักยภาพอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุเพื่อพัฒนาการดูแลคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ สำหรับตำบลไทยสามัคคี อ.วังน้ำเขียวและตำบลโคกกระชาย อ.ครบุรี ใช้การประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในการพัฒนาศักยภาพอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุและชมรมผู้สูงอายุเพื่อติดตามงานและพัฒนากการดูแลคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ

ประเด็นที่ 2 การพัฒนาตามประเด็นการจัดระบบฐานข้อมูลผู้สูงอายุ การพัฒนาอาชีพรายได้ การเตรียมความพร้อมก่อนวัยเกษียณ การปรับอาคารสถานที่เพื่อให้เป็นมิตรแก่ผู้สูงอายุ และการดูแลผู้สูงอายุในระยะกลางและระยะยาว ในการพัฒนางานผู้สูงอายุในเขตจังหวัดนครราชสีมาพบว่า

2.1 กิจกรรมการดูแลผู้สูงอายุระยะยาว (Long term care) มีพื้นที่ที่สามารถดำเนินการได้ดีอยู่ 3 แห่งคือตำบลดอนขมพู่ อ.โนนสูง ตำบลไทยสามัคคี อ.วังน้ำเขียว ตำบลนากลาง อ.สูงเนิน พบว่ามีความรู้

ที่เกิดจากการดำเนินการใน 4 ด้านคือ 2.1.1 การออกแบบ วางแผนและการเตรียมความพร้อมในการดูแลผู้สูงอายุระยะยาว 2.1.2 รูปแบบการเยี่ยมและดูแลผู้สูงอายุระยะยาว มี 2 รูปแบบ คือการเยี่ยมเชิงสังคม (Social model) และการเยี่ยมเชิงเทคนิค (technical model) โดยทีมสหสาขาวิชาชีพ 2.1.3 คู่มือแนวทางการดูแลผู้สูงอายุ ใช้คู่มือที่ มส.ผส.จัดทำไว้ แล้วนำมาประยุกต์ให้เหมาะกับบริบทของปัญหาผู้สูงอายุ และบริบทของพื้นที่ 2.1.4 การติดตามประเมินผลการดูแลผู้สูงอายุ

2.2 กิจกรรมการจัดการฐานข้อมูลผู้สูงอายุ จังหวัดนครราชสีมา ได้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในแต่ละประเด็น 4 หัวปลา มีดังต่อไปนี้ หัวปลาที่หนึ่ง การเตรียมทีม โดยทีมงานต้องประกอบไปด้วย อผส. อสม. ชมรมผู้สูงอายุ แกนนำผู้สูงอายุ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล องค์การบริหารส่วนตำบล สำนักงานสาธารณสุขอำเภอ ทีมสหสาขาจากโรงพยาบาล และพระสงฆ์ หัวปลาที่สอง การสำรวจข้อมูลในด้านการสำรวจข้อมูลส่วนใหญ่จะมี อผส. และอสม.เป็นเจ้าภาพหลัก โดยมีชมรมผู้สูงอายุ องค์การบริหารส่วนตำบล และโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล คอยให้การสนับสนุนและตรวจสอบข้อมูล หัวปลาที่สาม การวิเคราะห์ข้อมูลและเผยแพร่ สามารถจำแนกออกมาได้เป็นสองรูปแบบ ได้แก่ รูปแบบแรกคือโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลทำหน้าที่ในการวิเคราะห์ข้อมูล และรูปแบบที่สองคือ องค์การบริหารส่วนตำบลทำหน้าที่ในการวิเคราะห์ข้อมูล หัวปลาที่สี่ การพัฒนาปรับปรุง และเชื่อมโยง ในแต่ละพื้นที่จะพยายามค้นหาเครือข่ายในการให้ข้อมูลผู้สูงอายุเพิ่มเติมนอกเหนือจาก อผส. และอสม. เช่น ผู้ดูแลหรือญาติผู้สูงอายุ ชมรมผู้สูงอายุ องค์การบริหารส่วนตำบล และกลุ่มจิตอาสา

2.3 การพัฒนาอาชีพรายได้และการเตรียมความพร้อมก่อนวัยเกษียณ ผู้รับผิดชอบของทุกตำบลได้แก่ เทศบาลตำบลรังกาใหญ่ อ.พิมาย อบต.ขามสะแกแสง อ.ขามสะแกแสง อบต.โคกกระชาย อ.ครบุรี อบต.ดอนชมพู อ.โนนสูง อบต.ไทยสามัคคี อ.วังน้ำเขียว อบต.นากลาง อ.สูงเนิน อบต.หนองสูง เหลือม อ.เฉลิมพระเกียรติ อบต.บึงอ้อ และอบต.หนองสรวง อ.ขามทะเลสอ อบต.หนองไม้ไผ่ อ.หนองบุญมาก ร่วมกับชมรมผู้สูงอายุ ชมรม อสม. มีหลายตำบลที่มีการดำเนินการที่โดดเด่น อาทิเช่นตำบลโคกกระชาย อ.ครบุรี ตำบลหนองไม้ไผ่ อ.หนองบุญมาก ตำบลนากลาง อ.สูงเนิน ตำบลดอนชมพู อ.โนนสูง และตำบลหนองสูงเหลือม อ.เฉลิมพระเกียรติ โดยส่วนใหญ่จะเน้นการส่งเสริมอาชีพจากกองทุนขยะ สินค้า OTOP พัฒนาระบบการออมและสหกรณ์ สำหรับประเด็น การปรับอาคารสถานที่เพื่อให้เป็นมิตรแก่ผู้สูงอายุ การดำเนินการที่เป็นรูปธรรมยังมีเพียงรังกาใหญ่ อ.พิมาย โดยเริ่มมีการออกแบบในพื้นที่สาธารณะเช่นวัด